

K 7/M 45

120000869061

Община Русе
Министерство
на културата

50.
МЕЖДУНАРОДЕН
ФЕСТИВАЛ
13 - 28.03.2010
РУСЕ
БЪЛГАРИЯ

Член на
Европейската
асоциация
на фестивалите

Member of
the European
Festivals
Association

МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ

MARCH MUSIC DAYS

50.
INTERNATIONAL
FESTIVAL
13 - 28.03.2010
RUSE
BULGARIA

Ruse Municipality
Ministry of Culture

УОББ
A Member of NBG Group

ОБЩИНА РУСЕ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

50. МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ

Член на Европейската асоциация на фестивалите

Русе, 13 – 28 март 2010

Нежни спомени

Ансамбъл **ХИЛИАРД**
Великобритания

ДЕЙВИД ДЖЕЙМС контратенор
РОДЖЪРС КОУВИ-КРАМП тенор
СТИВЪН ХАРОЛД тенор
ГОРДЪН ДЖОУНС баритон

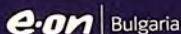
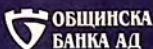
Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000869061

14.03 неделя, 19 ч.
зала *Доходно здание*

448051

ПРОГРАМА

.I.

ГиѸом ДјофаѸ
Donnes l'assault
Ce jour l'an (à3)
Ma belle dame souveraine

ГиѸом ДјофаѸ
Flos florum
Anima mea
Proles Hispaniae

Вельо Тормис
Kullervo's message

Якоб (Жак) Аркагелт
Il bianco e dolce signo

италиански аноним
Passcalli Della vita

Филип Вергело
Divini occhi

Чиприано ги Роре
O sonno

.II.

Жоскен де Пре
Mille regretz

Антоан дьо Февен
Petite camusette

Пиер Сангрэн
Douce memoire

Джон Бенет
Weep O mine eyes

Томас Уилкис
Cease sorrows now

Жил Фарнаби
Consture my meaning

шотландски аноним
Remember me my dear

Елизабет Лигъл
Whale Rant

Пиер Пасро
Il est bel est bon

Антоан Гарган
Douce memoire

Клеман Жанекен
Le chant des oiseaux

Гийом Дюфай е признат от своите съвременници за водещ композитор на епохата и, съответно, музиката му е изпълнявана навсякъде, където е владеел полифоничният стил. Роден близо до Брюксел, Дюфай е бил певец в катедралата на Камбре (североизточна Франция), по-късно е ръкоположен за свещеник (1427). Пътищата му го отвеждат в Рим, където е хорист в Папската капела на Мартин V и където получава множество поръчки за написване на музика. Между 1427 и 1439 Дюфай е на служба в Савоя и Турне преди завръщането си в Камбре, където остава до 1450. Следва отново престой в Турне преди окончателното завръщане в Камбре, в който град музикантът завършва жизнения си път през 1474. Дюфай оставя име на изкусен автор на множество меси, мотети, химни и шансони. В контекста на нашата програма *шансон* ще рече полифонични творби по френски текстове, които могат да бъдат открити в почти десет хиляди ръкописни сбирки и печатни сборници от 16. век. Шансоните на Дюфай демонстрират необикновено качество на полифоничната работа, особено що се отнася до оригиналността на ритмичните текстури.

Тригласният мотет *Flos florum* представлява римувана молитва към Светата Дева, докато също тригласният *Anima mea liquefacta est* е антифон в нейна чест. *O proles Hispanie* за 4 гласа прославя Св. Антоний Пагуански.

Вельо Тормис е считан за един от най-значителните естонски съвременни композитори. Обширното му творчество включва опери, различни оркестрови и инструментални пиеси и преди всичко огромен брой хорови произведения. Почти цялата му хорова музика е основана на естонския фолклор, ала неизменно модифициран – като тембри, фактура и др. Вокалното му писмо е изобретателно и експресивно, което ясно проличава в написаното за 4 мъжки гласа *Послание на Кулерво* от 1994. Героят Кулерво е легендарна фигура във финската митология. Неговите деяния са част от националния фински епос *Калевала*.

Франко-фламандският композитор Якоб (Жак) Аркаделт е роден през 1507 близо до Намур. Въпреки известността си като автор на духовна музика, славата го спхожда главно заради неговите мадригали. Аркаделт посещава Италия, в частност Флоренция, където следва стъпките на предшественика си Филип Вердело, и Рим и където, протежиран от Павел III, става член на Сикстинската капела. Павел III – *ренесансовият Папа* – поръчал на Микеланджело фреските *Страшният съд* за Сикстинската капела, известен още с неговия благослов за изграж-

гането на новата базилика *Св. Петър*. А също и папата, отлъчил Хенри VIII от лоното на Църквата.

Аркаделт се завръща във Франция през 1531, постъпвайки на служба последователно при Кардинала на Лорен, крал Анри II и крал Шарл IX.

Известният мадригал *Il bianco e dolce cigno* следва да бъде отнесен към италианския период на композитора.

Французинът Филип Вердело е сред най-важните композитори на италиански мадригали преди Аркаделт и изобщо един от първопроходците в този жанр. Ранната му кариера остава частично смътна, допуска се, че е пребивавал във Венеция през първите десетилетия на 16. век. Известно е, че пристига във Флоренция през 1521 и там става *maestro di capella* за четири години, начиная от 1523. Прекарва известно време в Рим, преди да се върне във Флоренция. Наследството му включва духовна музика, която оказва влияние на Аркаделт и Джовани Пиерлуиджи да Палестрина (1524-1594). Мадригалите на Вердело използват огромно разнообразие от поетични форми. Мадригалът *Divini occhi* е издаден през 1533.

Чиприано ди Роре, също автор на мадригали, е забележим с дълбоката стилистична промяна от ранния към късния му стил, както и с удивителната новост на неговия хармоничен език. Негов специалитет е също и широко замислената драматична форма – интензивна, изразителна, имаща огромно значение за по-нататъшното развитие на мадригала – както на френски, така и на латински език. Ди Роре живее и работи в Бреша през четвъртото десетилетие на 16. век, впоследствие се премества във Ферара като *maestro di capella* при двора на херцог Ерколе II. Връща се във Фландрия през 1559, но ужасен от опустошенията, нанесени на родината му от войната, се насочва отново към Италия – първоначално Парма, а после и Венеция. Умира в Парма през 1565. Автор е на около сто мадригала, сред които и *O sonno*, датиран през 1557.

Един от най-великите композитори на Ренесанса, Жоскен де Пре се нарежда до Дюфай, Палестрина и Уилям Бърд (ок. 1547-1623). Жоскен е роден близо до Сен Куентин и живее в Екс-ан Прованс между 1475 и 1483 при двора на Рене, херцог на Анжу. Пътува до Милано, после и до Рим, където прекарва шест години в Папската капела, служейки последователно на папите Инокентий VIII и Александър VI. Тази служба му носи доста облаги и известност. Вероятно обременен от нелеката служба при Александър VI, Жоскен се премества във Ферара като *maestro di capella*. Последните си години прекарва като

ректор на колегиатската църква *Notre Dame* в Конге сюр Л'Еско. Църквата се прочува с най-високо равнище на музиката в нея и славата на Жоскен расте и се шири във Франция дори и след смъртта му през 1521. Загубата на този толкова почитан творец предизвиква истински взрив от посветени нему ламентации. Остава огромно музикално наследство както от светски, така и от духовни творби на френски и на латински. *Mille regretz*, която ще чуете тази вечер, е композиция за четири гласа.

Антоан дьо Февен, родом от Арас (компатриот на Робеспьер), е описван като последовател на Жоскен, *felix Jodici aemulator*. Произлизащ от семейство на музиканти (брат му Робер е също композитор), дьо Февен е свещеник и певец на служба при крал Луи XII от 1502. Църковната му музика се отличава с прозрачност на фактурата и формална яснота. Дяловете, изградени върху имитационни провеждания, се редуват с хорални пасажи. От друга страна, неговите шансони – на мода в двора на Краля – са основани на популярни мелодии, поверени (почти без разкрасявания) на един глас – обикновено тенора. Очарованието на *Petite camusette* се крие в различните начини, по които крайните гласове имитират и се заиграват с предварително зададената мелодия (*cantus firmus*). Издадена през 1578, дълго след смъртта на дьо Февен, пиесата се е смятала за излязла изпод перото на Жоскен. Едва през 1760 авторството на Антоан дьо Февен е възстановено.

Както при повечето композитори, включени в нашата програма, ранните години на Пиер Рено Сандрен, роден близо до Париж около 1490, остават тъмни и неясни. Вероятно е бил дете-певец във френския кралски двор, но през 1517 се появява като певец при Луиз Савойска. Следващото сигурно свидетелство за живота му е от 1539, когато той е избран за декан на катедралното настоятелство на Сен Флоран-дьо-Роие в Пикардия. През 1554 става *maestro di capella* в Сиена, откъдето се премества в Рим. След 1561 съдбата на Сандрен е неизвестна. Въпреки многото години, отдадени на служба на Църквата, композиторът е запомнен главно със своите мадригали и шансони, като последните се отличават със свръхелегантността си. Съдейки по броя на преизданията, многочислените инструментални аранжировки и пародии, неговата *Doutie* (или *Douce*) *memoire en plaisir consommé* е била сред най-популярните композиции на 16. век. Автор на текста е самият крал Франсоа I.

Оттук нататък ансамбъл *Хилиард* преминава към английската част от програмата си с музика от **Джон Бенет**, роден вероятно някъде в Североизточна Англия. Бенет посвещава том с мадригали *като знак на благодарност за получени облаги* на Ралф Аштън, който е бил на гражданска служба в Ланкашър и Чешър. Музиката на Бенет показва следи от влиянието на Томас Уилкис, Джон Уилби (1574-1638) и главно на Томас Морли (1557-ок. 1603). Четиригласната песен *Weepe, O mine eyes* демонстрира уменията му да третира текста по един съгъстен начин, както и умело постигнатото сходство с началото на друг известен и също свързан със сълзите опус – *Flow, my Tears* на Джон Дауълнд (1563-1626). Извън мадригалите, Бенет оставя и неголям брой песни и духовни творби.

Томас Уилкис е един от най-даровитите измежду английските мадригалисти и важен автор на църковна музика. Роден в Съсекс, той служи като органист в Уинчестърския колеж (около 1598) със заплата от тринайсет шилинга и четири пенса на тримесечие с осигурени препитание и подслон. Тук, преди да замине като органист в Чичестърската катедрала, той завършва първите си мадригали. Обаче някои особености от твърде разпуснатия му начин на живот, живот на гуляйджия, предизвикват загриженост и стават причина за публични скандали. През 1617 за Уилкис се говори като за *открояващ се, макар и укротен обикновен пияница, но забележителен псувач и богохулник*. Уволнен е през 1623. Неговият тригласен мадригал *Cease, sorrowes now*, композиран през 1597, внася нова изразност в английската композиторска практика.

Има вероятност **Жил Фарнаби** да произхожда откъм Корнуъл, но още по-голяма е вероятността да идва от околностите на Лондон, където той е признат за *гражданин и увеселител* (joueur). Оженен се е в епископията Сейнт Хелън (1587), а се дипломира в Оксфорд през 1592. Едно от петте му доказани деца – синът Ричард, роден през 1594, е също композитор. Творчеството на Жил Фарнаби е някак неравно като стойност, ала светската му вокална музика, повлияна от Морли, притежава свой собствен аромат. Неговата *canzonet Consture my meaning* е рисковано хроматична и бива описвана като *сумрачно мадригална*.

Скок напред през четири десетилетия ни довежда до поръчаната от ансамбъл *Хилиард* творба *Whale Rant* на **Елизабет Лудъл**. Родената в Единбург композиторка учи в Университета на Йорк, където освен специализацията си по музикална педагогика, тя разширява интересите

си и в областта на старата и съвременна музика. След като изучава виола в *Scola Cantorum Basiliensis*, Лудъл изкарва прехраната си като свири на този инструмент в различни консорти. Но впоследствие кариерата ѝ рязко сменя посоката си и Елизабет Лудъл завършва архитектура и градоустройство. В момента тя живее във Ванкувър, където възвръща интереса си към композирането. Напреженията и колизиите между реторическата изразност и формалната структура очертават ясно пола на нейната музика. Получава поръчки от *Hilgard*, *Red Byrd* и *The Rose Consort of Viols* и радио *BBC 3*. Композиторката е член на базирания във Ванкувър *Burney Ensemble*, ръководи и собствена група *Kawasha's Crew*. Лудъл също така е ангажирана в магистърска програма на Университета на Британска Колумбия, насочена към методиката за обучение на надарени деца с увреждания.

Програмата отново свързва към Франция с музиката на Пиер Пасро, който цъфти на хоризонта между 1509 и 1547. Той е бил свещеник в парижката църква Сен Жак-дьо-ла-Бушери и вероятно е служил като певец в катедралата в Камбре. Окончателно се установява на служба при Херцога на Ангулем, по-късно крал Франсоа I като тенор в неговата капела. Делото на Пасро е най-забележимо чрез неговите шансонни, много от които веселят сърцата с изящни мелодии, живи ритми и типични тонови повторения. Текстове му – често простодушни и имащи за предмет не твърде деликатни ситуации, могат да бъдат прочетени в сбирките на *chansons rustiques*. Негубещата популярност *Il est bel et bon* с ономатопетичното подражание на кудкудякащи кокошки се е пее-ла по улиците и Франсоа Рабле уместно въздава дан на Пасро, по-скоро на популярността му, като го включва в списъка на *музикантите-веселяци*.

Роден в Южна Франция около 1509, Антоан Гардан или Антонио Гардано умира във Венеция през 1569. Във венецианските документи неговото печатарско и издателско дело е отбелязвано като *musicò francese*. Той вероятно произхожда от областта Гардон, където епископ Леон Орсини от Фрежюс е бил първият му покровител. Антоан Гардан използва лъва (*leone*) и мечката (*orso*), застанали един срещу друг като свой печатарски знак. Премества се във Венеция през третото десетилетие на 16. век и от отпечатаните там от него сто и петдесет издания повече от половината са били мадригали – между тях пиеси на Аркаделдт ди Роре, Вердело и Жанекен. Но и самият Гардан е бил и композитор, публикувал свои собствени шансонни, а също и меси и мотети. Учудващо е, че той никога не е използвал италиански текст, въпреки че прекарва по-голяма част от живота си в Италия.

Клеман Жанекен, роден в Шатлеро и вероятно ученик на Жоскен де Пре е бил писар, в по-общ смисъл – чиновник в Бордо на служба при Лансело дю Пау. След неговата смърт през 1523 Жанекен преминава на подчинение на Епископа на Бордо, от когото е ръкоположен за свещеник. През 30-те години на 16. век той е в Анжер като *maitre de chapelle* в тамошната катедрала. Жанекен се заселва в Париж през 1549. Композира голямо количество шансонни, много от които имитират природни или произведени от човека звуци. *Le chant des oiseaux/Песента на птиците* (*Reveillez vous coeurs endormis/Събудете се, заспали сърца*) се е превърнала във вечен фаворит на певците, лютнистите и прочие други инструменталисти през 16 век, та и до ден днешен.

Превод: Драгомир Йосифов

Ансамбъл Хилиард се смята за една от най-добрите вокални камерни групи в света и е ненадминат в страховитата си репутация в областта на старата и на новата музика. Изключителният стил и високото музикално майсторство привличат слушателя както със средновековен и ренесансов репертоар, така и с произведения, писани днес специално за групата.

Концертният график на ансамбъла е натоварен и разнообразен, като включва около стотина концерта на година. Концертите му в Европа особено в Средиземноморските и страните от Централна Европа се допълват от редовни турнета в Япония, САЩ и Канада. Репутацията на групата като ансамбъл за стара музика е от 80-те години на 20. век и от сериите успешни записи за *EMI*, много от които сега са издадени от *Virgin*, като от самото начало групата проявява еднакво внимание и към новата музика. Техният запис през 1988 на *Passio* от Арво Пярт поставя началото на плодотворно сътрудничество с композитора и звукозаписната компания от Мюнхен *ECM*. Сътрудничеството продължава със записа на *Litany* от Пярт през август 1996. Неотдавна групата направи поръчки на други композитори от балтийските страни, сред които Вельо Тормис и Ерки-Свен Тюр, които се прибавиха към богатия репертоар от нова музика, написана за ансамбъла от Гевин Брайърс, Хайнц Холигер, Джон Каскен, Джеймс Макмилън, Елена Фирсова и др. Конкурсът на групата за композиция през 1994 създаде повече от сто произведения, много от които намериха своето място в програмите на *Хилиард*. По време на годишните летни курсове групата си осигурява постоянен композитор, а композиторите, минали през този пост са Айвън Муди, Пиърс Хелауел, Бари Гау и Гевин Брайърс. Много от тези композитори са представени от *ECM* в двойния албум *A Hilliard Songbook*.

Издаването на *Officium* през 1994 е един от най-големите crossover хитове на 90-те години на 20. век. Това е първото сътрудничество на групата с норвежкия саксофонист Ян Гарбарек. През 1997 на екран излиза канадският филм *Lilies*, саундтракът за който е записан от групата, а издаването на *Mnemosyne* е отново в сътрудничество с Гарбарек, с когото пътуват по цял свят. Ансамбъл *Hilliard* отбелязва 500-годишнината от смъртта на Окегем (1410-1497) със специална програма и със стартиране на поръчки по техния собствен електронен лейбъл *hilliard Live*. Първото издание на *hilliard Live „Perotin and the Ars Antigua“* излиза през 1996, № 2 *За Окегем* през 1997, а № 3 *Антоан Брѝмел* и № 4 *Дюфай* излизат през 1998. През май 1998 издават за *ECM* творби от Орландо ди Ласо.

Концертите с големи оркестри включват изпълнения на *Litany* от А. Пярт със Симфоничния оркестър на Би Би Си и серия концерти с Лондонския филхармоничен оркестър. През 1999 правят премиера на *Miroirs des Temps* от Унсук Чин с Лондонския филхармоничен оркестър и Кент Нагано. Същата година е премиерата на *Quickening* на Джеймс Макмилън, обща поръчка на Би Би Си и на Филаделфийския оркестър, изпълнена от Симфоничен оркестър на Би Би Си и Сър Анджо Дейвис на Променадните концертите на Би Би Си.

През есента на 2001 издават *Moritur* – най-успешният компактдиск на *EMC*, заедно с бароковия цигулар от Германия Кристоф Попен и сопраното Моника Маух. Основано на изследването на проф. Хелга Тьоне, този уникален „продукт“ представлява своеобразно преплитане на *Партита* в ре минор за соло цигулка от Бах с подбрани хорови части, увенчани от епическата *Шакона*, където инструмент и гласове се обединяват.

Групата продължава да търси укрепване на връзките с живи композитори. През 2002 правят премиера на *The Pear's Tree of Nicostratus* от Пиърс Хелауел във Финландия с *Ostrobothnian Chamber Orchestra*. През същата година правят премиера в САЩ и на *Quickening* на Джеймс Макмилън с Филаделфийския оркестър. През 2003 е световната премиера на 3-та Симфония от Стивън Хартке с Ню Йоркската филхармония под диригентството на Лорин Маазел.

През 2004 отбелязват своя тридесетгодишен юбилей със серия от концерти в зала *Wigmore*, на Холандския фестивал с *Джезуалдо, смятан за убиец* от Лука Франческони, с изпълнения на *Quickening* в Ливърпул и на фестивала в Единбург. Неотдавнашните записи за нови серии на *ECM* включват диск на мотети от Машо, диск от Никола Гомбер и всички мотети от Бах, като всеки глас се изпълнява от отделен солист.

Новото развитие на групата започва през 2008 с премиерата на музикално-театралния проект на театър *Vidy* в Лозана, създаден от Х. Гьобелс и представен на Единбургския международен фестивал. Впоследствие спектакълът се играе из цяла Европа и САЩ.

Предстоящи са и техните премиери в Кьолн, Париж и Ню Йорк на новата творба на В. Рим *Et Lux*, в която работят заедно с прочутия британски квартет *Аргити*, както и турне в Австралия и отново концерти с Ян Гарбарек.

В допълнение към тези предизвикателни ко-продукции ансамбълът продължава да изнася по цял свят своите прочути *акапелни* концерти със стара и нова музика.

Програмата подготви

Драгомир Йосифов

